

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

den 7 mars 1931 innehåller:

Också en hjälp åt jordbruket.
Ledande artikel.

Kampen mot fosterfördrivning.

Frigörelse från krigs-
industrien.
Ett upprop.

Vad påven menade.

Av Pier Gudro.

Kvinnan och 17 diktare.

Av Elin Wägner.

Mitt första tal.

Av Angelica Balabanova
och en intervju med »Revolutionsens
moder» av Gebe.

Tre dikter.

Av Anita Nathorst.

Vad har hänt?

REGERINGEN HAR ÖVERLÄMNAT PROPOSITIONEN på vanartslag i överensstämmelse med det till lagrådet inlämnade förslaget. Dock med den skillnaden, att det föreslagna »vårdnadskollegiet» på lagrådets förslag fått karaktär av specialdomstol med ordinarie domare som ordförande samt omdöpts till »skyddskollegium», detta för att själv kunna hålla vittnesförhör. Detta med domstol låter ju bra. Kanske skyddskollegiet kan åstadkomma gatufrid, även för kvinnor mot herrar.

»Om någon», sålunda, »som fyllt 18 år är hemfallen åt otuktigt leverne i tillfälliga förbindelser och därjämte» — t. ex. »genom inbjudan till otukt väcker anstöt å ställe som i 11 kap. 15 § strafflagen sägs» — och »detta kommer till fattigvårdsstyrelsens, hälsovårdsnämnds, nykterhetsnämnds eller polis kännedom skall anmälan ofördröjligen göras till skyddsnämnd», som skall tillhålla den felande att föra ett ordentligt liv och allvarligt erinra om påföljderna. Upprepas förseelsen föreligger återfall i vanart och ärendet går till skyddskollegiet, alltså till domstol, där vittnesförhör nu kan hållas. Men en sak är tråkig. Skyddskollegiet får ej hand om någon med mindre »den felande undandraget sig att efter förmåga ärligen försörja sig». De nattvandrande kvinnojägarerna herrarna kunna vara lugna. De komma aldrig inför någon specialdomstol.

VECKANS STORA HÄNDELSE är sedan högerpartiets sprängning, där unghögern med hrr Forsell, Ahnlund, Essén m. fl. gjort uppror och bildat eget parti med försvar, frihandel och aktiv östersjöpolitik på programmet. Uppståndelsen är allmän. Allehanda rasar, Svenska Dagbladet är strängt tillrättvisande, medan den Åkerlundska—Kreugerska pressen tydligt ställt sig mera välvillig och Afonbladet för oppositionens talan. Allmänna Valmansförbundet har beslutat att partibeteckningen De borgerliga inte får användas av det nya partiet vid deras särskilda valrörelse till Stockholmsvalet, men att det må stå dem fritt att begagna kartellbeteckningen Samhället främst — under förutsättning att övriga allierade, frisinnade och liberaler ge sitt samtycke.

Även om Stockholmsvalet inte kommer att påverkas av sprängningen kan dennas rikspolitiska betydelse icke överblickas.

Veckovakten

Frans Masereels underliga bilderböcker.

Av HAGAR OLSSON.

Hetsad av borgarna! (Mein Stundenbuch)

Flickans död. (Mein Stundenbuch)

Den flamländska träsnidaren och tecknaren Frans Masereel är vid det här laget en av de markantaste figurerna inom den europeiska konstnärsgeneration, för vilken kriget blev en vändpunkt i andligt och konstnärligt avseende. »Han var en likgiltig, sinnlig talang, där han satt och tecknade på belgiska krogar», skriver Thomas Mann i företalet till ett av hans verk. »Kriget har gjort honom till en andlig gestalt, ett organ för det offentliga samvetet». Själv säger Masereel: »Jag var före

kriget mitt uppe i krass, äkta flamländsk realism; marknader, offentliga baler, skökor, matrosor... Jag har buntar av skisser gjorda efter livet, från gatan, gårdarna, krogarna. Jag har alltid arbetat mycket... Men den djupaste meningen i allt detta undgick mig, och jag känner, att kriget i hög grad bidragit till att upplysa mig om den.»

Önskar man lära känna de positiva och vitalaste dragen i den nya generationens konst, kan man inte förbigå Masereel. Han är så till vida

en revolutionär, som han obarmhärtigt hänar den borgerliga människotypen. Men han är ingen fanatiker, ingen kall satirisk intelligens. Hans styrka är inte den negativa kritiken, utan den glada humaniteten, den varma broderligheten. Det är någonting enkelt och fromt i hans väsen, en naiv styrka, som egendomligt avsticker mot det komplicerade i nutida själsliv, men desto mera harmonierar med hans älderdomliga och primitiva konst, träsnideriet, som så många fromma mästare od-

Betodlarna ha räknat rätt.

Det är ett faktum i denna värld, att när något verkligt dumt en gång blivit infört, så upprepas det vanligen en längre tid. Detta är förklaringen till, att sockerbetsodlingen är efter år hålles vid makt i Skåne genom statsunderstöd. Någon förnuftig anledning därtill finns inte.

Regering och riksdag vet att här lämnas gång efter annan medel, som influtit från skattebetalare i hela riket, till innehavarna av Sveriges bästa jord. Det sker under förevändning av annars uppkommande förluster och arbetslöshet. Som om inte dessa nackdelar kunde uppstå och uppstå på flera håll, där bärighet saknas. Regeringen räddar sin själ genom att

inte föreslå tullar, riksdagsmajoriteten likaså, men svenska folket får betala.

Varför ska skåningarna och betodlarna få hjälp. Det är förunderligt, att det, att ett misstag en gång blivit begånget, skall verka på människor som ett skäl att göra om det. Hur skulle det t. ex. gå, om en enskild arbetsgivare handlade lika oräddvist och omotiverat som svenska staten här gör! Om t. ex. en jordägare nedsatte arrendet på sina största och bästa arrendegårdar och sedan fortsatte därmed, därför att han en gång gjort det. Men han kunde inte fortsätta, ty han skulle få alla de andra arrendatorerna över

sig. Annat är det med en kollektiv rättvisa och därtill en statlig. Hur oriktigt det än är med tullar, hade det likväl varit ett förnuftigare sätt än kontant bidrag till en näring, som inte lönar sig ens i normala tider. Konsekvensen är ovillkorligen, att varje lantbrukare, vars jordbruk inte bär sig — och det är kanske för närvarande alla — ha rätt till statsbidrag.

Betodlarna ha haft tid på sig att övergå till att odla vete. De ha länge vetat att när regering och riksdag tog sitt förnuft till fånga, skulle de inte längre få något underhåll. Men de ha litat på, att så inte skulle ske. Och de ha räknat rätt!

lat. Man finner hos honom, liksom ofta hos revolutionärer, en stark ådra av konservatism. Han älskar livet, vardagen, de enkla tingen; han förlorar aldrig kontakten med jorden, hur halsbrytande färder mot solen, stjärnorna och idealen hans fantasi än må företaga.

Det var antagligen då »meningen med det hela» gick upp för honom som han blev träsnittets epiker. Ur alla de brokiga, till synes så splittrade sinnliga livsbilder, som hans konstnärsoğa uppfångat, började ett sammanhang framgå; en världsåskådning växte fram och med den ett nytt öga: andens på en gång stränga och milda öga. I ljuset av dess vrede och dess kärlek ha hans märkligaste verk blivit till, dessa moderna sagor i bild, som gjort honom till vad han är: revolutionär och apostel, anklagare och försonare.

Han har publicerat många samlingar i bokform. Det är berättelser utan ord, bildserier kring ett visst motiv, med en sammanhängande, ofta nog så spännande intrig. Hans bildspråk är internationellt, och det är så enkelt — svarta och vita ytor — att vem som helst kan förstå det, den lilla modisten lika väl som den höglärda professorn. Det är präglad av kärv åskådlighet och av en djup känsla, som tvingar till uppgörelse. Hans verk är — åtminstone delvis — i bästa mening populärt, och samtidigt av hög andlig kvalitet, än gnistrande av vits och ironi, än leende av solig humor, grotesk uppsluppenhet och broderlig välvilja mot allt mänskligt. Man »läser» dessa bilderböcker med samma iver och upphetsning som man läste sagor i sin barndom. Det är sagor, man vet det, och ändå är det sanning — förfärlig, betagande, skräckinjagande verklighet. Än är man rörd och gripen, som inför ett barns troskyldiga berättelser, än skakad i sitt innersta av livets brutala grymhet, förkrossad av det groteska i människornas dumhet, inbilskhet och dryghet.

Det skulle vara dumt att i ord försöka återge »intrigen» i Masereels böcker. Några antydningar äro kanske dock på sin plats. En mycket rolig liten volym är den som bär namnet »Solen» (Billighetsupplaga: Die Sonne, Kurt Wolff Verlag). Det är historien om den outröttliga solsökaren, den sorglösa idealisten, som inte låter sig nedslås av några motgångar. En het dag sitter konstnären olustig vid sitt arbetsbord. Huvudet sjunker ned, och medan han sitter där i dvala eller sömn, stiger hans dröm- eller fantasijag ut genom fönstret, på spaning efter solen. Tyvärr ramlar den käck solsökaren pladask i gatan! Hela gatan råkar i uppror, människorna skocka sig kring dären. Men han får åter syn på solen, högt, högt uppe mellan husraderna, och störtar efter den åtrådda, uppför trappor, över tak, upp på skorstenar. Massan följer honom, förbittrad, hänfull. En sådan »överspäand idealism» retar borgaren. Så förtgår jakten efter solen, spännande, dramatisk, från fall till upphöjelse, från upphöjelse till fall. Även på jorden finner solsökaren ett återsken av den gudomliga — böckerna stråla, kvinnorna

(Forts. å sid. 3).

Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad

Kurser i medborgarskolan under 1931

Historia med statskunskap, psykologi, kommunalkunskap, mötes- teknik, diskussioner över aktuella politiska och sociala frågor. Gymnastik och sång.

Vårkurs 23 april—25 juni
Allm. orienterande kurs 13—25 juni
Sommarkurs 9—31 juli
Höstkurs 8—30 september

Stipendier kunna sökas. — Begär prospekt hos

REKTOR HONORINE HERMELIN
FOGELSTAD — JULITA

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wagner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgatan 14 (f. d. L. a Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

TANDLÄKARE

TANDLÄKARE

ARNE JOMGÅRD

Folkungagatan 136-138, Stockholm
Mottagning efter överenskommelse.
Tel. Söder 173 02.

TANDLÄKARE

RIKARD HELMER

Kungsgatan 38 III, (Centrum)
(hörnet av Sveavägen)
Mottagn. eft. överensk. pr tel. (1)17080

Badinrättningen

Tel.: Sö. 330 56
" " 48 67

Etablerad 1875.
Södermalms Tvätt & Badinrättning

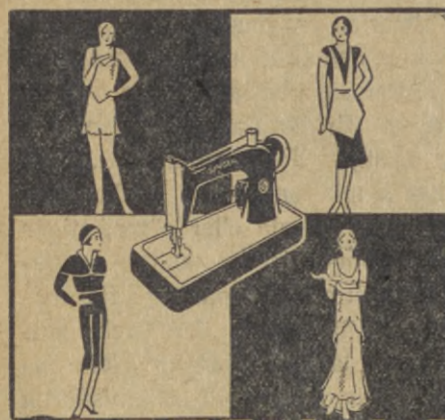
Tvättinrättningen
Tel.: Sö. 336 30
" " 157 35

Frälsningsarméns
Alkoholisthem

Kurön

(Åtnjuter statsbidrag)

Två timmars ångbåtsresa från Sthlm.
Prospekt och övriga handlingar sändas från
Socialsekreteraren, Östermalmsg. 24, Stockholm.

SINGER

LILLA ELEKTRISKA

är en behändig hjälpreda för varje
praktisk kvinna. På den syr hon
allt - från underkläder och var-
dagsklänningar - till promenad-
dräkter och aftontoaletter.

Lucas Reklambyrå

Den 7 mars 1931.

Också ett skydd
för jordbruket.

Den socialdemokratiska motionen
med anledning av k. maj:ts proposi-
tion om ändring i vissa delar av la-
gen om arbetarskydd begär även till-
ämpning med avseende på jordbruk-
et. Hittills har jordbruket berörts
av denna lagstiftning endast i den
mån maskinella anordningar eller
ångpannor förekomma.

Det kan inte ha någon särskilt stor
betydelse vilketdera det blir. Men
skall jordbruket komma in under la-
gen, är det ett nödvändigt krav att
den inspektion, som inrättas, blir så
praktisk som möjligt. Det är inte
tillräckligt att förstå, hur skydd kan
erhållas mot en eller annan fara —
faror finnas överallt — utan också
att vara så inne i teknik och lant-
bruk att man kan utfinna enklast
möjliga medel. Det blir i alla fall
onödigt kostsamt. Skall det ske skall
det ordnas praktiskt. Där kommer
svårigheten att ligga, inte i själva
sakförhållandet.

Vad beträffar rätt till semester,
som enligt motionen skulle utsträck-
as från 4 dar till minst en vecka
och även gälla för lantarbetarna, så
är detta realiteten så gott som ge-
nomfört genom kollektivavtalen mel-
lan lantarbetarna och lantarbe-
tarorganisationerna, vilka stadga sex
veckodagars ledighet. Det medför
således ingen ändring.

Det har alltid varit så med jord-
bruket att det kommer på efterkäl-
ken, men så småningom följer det ti-
den i spåren. Så var det med fack-
föreningarna, så blir det väl också
med arbetarskyddet. Det må vara
hänt. Bara här inte blir en inspek-
tion som påkallar alltför detaljerade
och dyrbara ändringar. Det betyder
inte så mycket med en och annan
ångpanna, men skall det gälla all-
ting blir det för betungande.

RÄTTELSE:

I lektor Emilia Fogelklou Norlinds
artikel *Från Washington* i förra num-
ret av Tidevarvet stod »Syrien borde
få en institution». Skall vara kon-
stitution.

Bagarstugan

Grahamsskorpor
" limpor

OÖVERTRÄFFADE

HORNSGATAN 37 Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37

Kapok, Fjäder & Dun.

Silkekapok (glansull) Kr. 3:—
Fjäder n:r 2 » 2:50
Fjäder n:r 2 A, extra pr. » 3:—
Halvdun n:r 3 » 3:50
Halvdun n:r 4, extra pr. » 4:50
Heldun n:r 5 » 5:50
Heldun n:r 6, extra pr. » 8:—
Lyxdun n:r 8, fin-fin » 12:50
All fjäder av sjöfågel, ny, frisk, rensad,
helspridat, desinficerad och luktfri. Frakt-
fritt då minst 4 kg. tages. Prover på be-
gäran gratis.

Skandinaviska Fjäder- & Kapokimporten,
Björköby.

Från riksdagen.

Lagen om arbetarskydd.

Den revision av lagen av 1912
om arbetarskydd, som i år lagts fram
inför riksdagen i en k. proposition
och som förut i korthet omnämnts i
Tidevarvet, har sedan flera år till-
baka stått på dagordningen. Redan
på hösten 1922 gav kungl. maj:ts so-
cialstyrelsen i uppdrag att utarbeta
ett förslag till ändring av denna lag,
framförallt i syfte att bringa den i
överensstämmelse med den interna-
tionella regleringen på området samt
att anpassa den efter de erfarenhe-
ter, som vunnits under dess tillämp-
ningstid.

Socialstyrelsen överlämnade på
hösten 1925 sitt förslag. De vik-
tigaste nyheterna i detta voro: ut-
sträckt tillämpning av lagen på jord-
bruket; förbud mot försäljning eller
upplåtande av maskin eller redskap
vars användande är förbjudet; vissa
kompletteringar av bestämmelserna
mot yrkesfara; befogenhet för kungl.
maj:tt att i trängande fall utsträcka
lagens tillämpning; allmänna be-
stämmelser angående raster, natt-
och söndagsarbete; höjning av vissa
åldersgränser för minderåriga; änd-
rade bestämmelser rörande minder-
årigas nattarbete; utveckling av an-
ordningen med arbetarombud m. m.

Detta förslag kom icke att förelägg-
as riksdagen i form av proposition.
Men i sitt utlåtande över en k. pro-
position till fjolårets riksdag angä-
vande vissa av internationella arbets-
organisationens konferens fattade be-
slut, föreslog andra lagutskottet
riksdagen att begära ett påskyndan-
de av den påbörjade revisionen, så
att ett förslag inom en nära framtid
kunde föreläggas riksdagen. Denna
hemställan blev också riksdagens
beslut.

I sitt yttrande till statsrådsproto-
kollet framhåller socialminister Lars-
son att såväl det ökade antalet
olycksfall i arbete som de senare
årens utveckling för övrigt på det in-
dustriella och sociala området, göra
det nödvändigt att försöka bringa
lagstiftningen bättre i överensstäm-
melse med verklighetens krav.

I stort sett — ehuru med några
viktiga undantag — har socialsty-
relsens förslag lagts till grund för
propositionen.

Vad beträffar lagens utsträckning
till jordbruket har socialministern
inte ansett sig kunna förorda denna.
Däremot föreslås förbud under vissa
villkor mot försäljning av oskyddade
maskiner samt utvidgning av bestä-
mmelserna rörande utseende av ar-
betarombud. Ifråga om raster, natt-
och söndagsvila och semester inne-
håller lagförslaget följande bestä-
mmelser:

Arbetet bör, där dess natur det
medgiver, avbrytas genom en eller
flera lämpligt förlagda raster av till-
räcklig varaktighet.

At arbetarna bör, där ej arbetets
natur, allmänhetens behov eller an-
nan omständighet skäligen kan an-
ses kräva avvikelser, beredas erfor-
dligt ledighet för nattvila.

För varje period av sju dagar skola
arbetarna i regel åtnjuta samman-
hängande ledighet av minst tjugofyra

timmars varaktighet. Sådan vecko-
vila bör, såvitt möjligt, förläggas till
söndag och till samma tider för alla
vid ett arbetsställe anställda.

At arbetare som utan avsevärt
uppehåll användes till arbete året
runt och varit anställd hos arbetsgi-
varen eller företaget någon längre
tid, bör i allmänhet under den var-
mare årstiden beredas semester-
ledighet under minst fyra sö-
kendagar, vilken ledighet i regel bör
vara sammanhängande och förlagd
i omedelbar anslutning till sö- eller
helgdag.

Departementschefen påpekar vik-
ten av att dessa bestämmelser for-
muleras så, att lagen smidigt kan
anpassa sig efter olika förhållanden.
Ifråga om semestern framhåller han,
att det för de organiserade arbetar-
nas del i stort sett kan synas onödigt
med en särskild lagstiftning om detta,
eftersom de flesta ha sig semester
tillförsäkrad genom avtal. Omkring
3/4 av de av kollektivavtal berörda
arbetarna torde ha rätt till semester
— av dessa ungefär 2/3 på mindre
än en vecka. Den vanligaste läng-
den, fyra dagar, som i allmänhet tas
ut i samband med sö- eller helgdag,
anses därför lämpligen böra bibehållas.

I fråga om minderårigas använ-
dande i industriellt arbete föreslår
propositionen att åldersgränsen höjes
från 13 till 14 år, men att möjlig-
heter till undantag från bestämmel-
sen skola kunna medgivnas. För ar-
bete under jord, i stenbrott eller gru-
va föreslås åldern höjd från 15 till
16 år.

Vad slutligen beträffar frågan om
kvinnors nattarbete har departe-
mentschefen inte ansett sig kunna
tillstyrka någon ändring av nu gäl-
lande bestämmelser, eftersom en så-
dan ändring måste medföra uppsäg-
ning av den av Sverige redan 1909
biträdda Bernkonventionen, utan att
vi skulle kunna antaga den nya kon-
ventionen i ämnet, som antagits i
Washington. Han medger att be-
stämmelserna om kvinnornas natt-
arbete inte äro fullt tillfredsställande
vad sig ur kvinnornas egen eller
ur industriens synpunkt, men föreslår
ett avvaktande av de jämningsför-
slag i Washingtonkonventionen, som
föreligga inom Internationella arbets-
organisationen, och som skulle under-
lättas Sveriges biträdande av kon-
ventionen.

Nattarbetslagen
och Open door.

I fröken Anna T. Nilssons artikel
från Genève i n:r 8 av Tidevarvet
förekom ett vilseledande tryckfel. Där
stod i referatet från fru von Beetzen-
Östmans anförande att nattarbete
för både män och kvinnor inte nu
kunde införas i Finland. Det skall
naturligtvis vara förbud mot nattar-
bete. Finland har nämligen intet så-
dant förbud.

I detta sammanhang begagna vi
tillfället till ett par förtydliganden.
De »fyra herrar» som togo emot
Open doors deputation voro inga
mindre än Internationella Arbetsor-
ganisationens råds president, mr.
Fontaine, dess båda vicepresidenter
mr. Lambert-Ribot och Poulton samt
Arbetsbyråns verkställande direktör
mr. Thomas.

Vad beträffar antalet inom indu-
strien arbetande kvinnor i Finland
utgöra dessa omkring 35 procent av
landets alla industriarbetare. Ett för-
bud mot nattarbete för kvinnor skulle
i Finland betyda att omkring 12,000
kvinnor bleve utan arbete.

Kampen mot foster-
fördrivning.

Medisinsk Selskap i Oslo — mot-
svarande Svenska Läkarsällskapet —
hade den 27 februari anordnat ett
stort möte, till vilket åklagare och
domare, brottmålsavdokaterna och
juridiska fakulteten inbjudits i och
för behandling av »Abortus provo-
catus».

Inledare voro d:r Kristen Ander-
sen, för vars ståndpunkt i abortfrå-
gan Tidevarvet tidigare redogjort
med anledning av läkarmötet i Ni-
daros i juli förra året samt statsad-
vokat Hartman.

Bland inläggen märkes särskilt ett
av d:r Tove Mohr, sedan flera år
medlem av strafflagskommissionen.
Hon utgår från beslutet vid norska
läkarföreningens landsmöte att läkar-
föreningen som sin uppfattning utta-
lar, att strafflagens bestämmelser om
avbrytande av havandeskap icke fäc-
ker nutidens rättsuppfattning på
detta område — och uppställer frå-
gan: Hur bör strafflagen ändras.

D:r Mohr framlägger följande för-
slag. Straffparagrafens första mo-
ment bör helt utgå. »Kvinne der
ved fordrivende midler eller på an-
nen måte retsstridig dreper det foster
hvarmed hun er svanger, eller med-
virker hertil, straffes for fosterfor-
drivelse med fengsel inntil 3 år.»
I andra momentet som lyder »gjør
noen annen enn moren sig skyldig
i fosterfordrivelse eller i medvirking
hertil, straffes han med fengsel inntil
6 år —» insättes ordet »retsstridig»
framför fosterfordrivelse och ett
nytt moment tillfogas: »Retstridig
er handlingen ikke når den utføres
på sykehus eller klinikk av dertil
autorisert læge overensstemmende
med de regler som herom utferdiges
av kongen.»

Låt oss ej uppehålla oss längre vid
betraktelser över romersk rätt, kato-
licism och bibeltolkningar, säger d:r
Mohr. Låt oss få fatt på tingen
konkret. Hon anför en massa fall,
som visar det nuvarande oeffterrätt-
liga tillståndet och kommer fram till
följande slutsatser:

1. De kriminella aborterna kan
endast förminsas genom tillgång
till verkligt sakkunnigt utfört avbry-
tande av havandeskapet.

2. Den antikceptionella tekni-
ken göres tillgänglig för envar. § 377
avscaffas (preventivlag).

3. Moderskapet värdesättes i långt
högre grad, moraliskt och ekono-
miskt.

Abortus provocatus är, säger d:r
Mohr, en nödfallsåtgärd, inte en me-
tod att reglera barnantalet. D:r
Mohr uppställer ej några särskilda
indikationer när denna nödfallsut-
väg får tillgripas. Hon överlämnar
det åt kvinnan själv, men hennes
förslag innebär ett värn mot utpres-
ning och professionella abortörer.
En läkare skall först remittera in
patienten till sjukhus. Särskilt be-
fogad läkare utför operationen och
anmälan sker till medicinaldirektö-
ren. Alltså tre instanser. Och här
kan det ej bli tal om en klasslag.

Doktor Mohrs förslag borde även
i vårt land tas upp till allvarlig dis-
kussion av läkare och jurister.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK

DEPOSITIONS- KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING
mot högsta gällande ränta.

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

Frans Masereels underliga bilderböcker.

(Forts. fr. sid. 1.)

locka, flaskan skimrar bedrägligt, men allt är blott sken och vår hjälte börjar åter svinga sig mot höjden, där den stora livsspridaren tronar i oåtkomligt majestät. Han genomgår alla tänkbara provningar, gör sig fullständigt omöjlig i det borger-

de i det moderna livet, genomlever alla dess stadier, studerar nyfiket dess infernaliska mekanism, njuter dess naiva fröjder, plöjer jorden, sover för öppet fönster, älskar och tar hand om barnen, leker med dem, beskyddar djuren som en modern

Trots allt — solen! (Die Sonne)

liga livet, hatad och förhånad, råkar i konflikt med lagen, sitter fängslad, men lämnar inte sitt mål ur sikte. Han uppnår till slut en mystisk förening med ljusets urkälla, men endast för att ännu en gång störta till marken, definitivt. I en eldsflamma susar solynglingen tillbaka till sitt upphov — konstnären vid arbetsbordet. På den sista sidan gör konstnären en självironisk gest mot pannan, men visar med den andra handen glatt mot den genom fönstret strålände solen.

Den kanske rikaste och mångsidigaste bilden av Masereels konstnärskap — en på samma gång frodigare och godmodigare bild — ger samlingen Mein Stundenbuch — Mon livre d'heures. Den boken ger ett tvärsnitt av livet, sådant en människa lever det, vilken inte kan anpassa sig efter vedertagen borgerlig konvention, utan lever livet för dess egen skull, följer hjärtats marning, obekymrat, fritt och naturligt. Det är karakteristiskt att hjälten alltid uppträder barhuvad, till åtskillnad från de goda kalkborgarna i hans omgivning, vilka alltid äro korrekt klädda. Ofta har han också handen nonchalant instucken i byxfickan. Med tåg kommer han glatt inrusan-

Franciscus, uttrycker sitt förakt för filistern på det mest drastiskt-realistiska sätt, åstadkommer förargelse, älskar, gråter och skrattar, hjälper sina svagare medmänniskor, de fattiga och de värnlösa, genomströvar främmande länder och drivs allt djupare in i livets djungel av sitt dåraktiga hjärta. Till slut dödar han detta hjärta, trampar på det, för att sedan i kroppslig gestalt anträda sin kosmiska färd bland solar, månar och stjärnor.

Jordens heta puls, dess smärta och lust, brinner som en röd låga i Masereels verk — och den röda lågan stiger mot ett kallt, klart och evigt kosmos. Det finns ingen fruktan och ingen skepticism hos

Mekanism. (Mein Stundenbuch)

honom, ty förnimmelsen av enhet och helhet utfyller all tomhet, gör förlusten till en vinning och själva döden till nytt livs födelse.

Hos Masereel finner man den bästa förklaringen till vad som menas med vår generations »vitalism». Han är om någon en upptäckare av de rent vitala värden, som vår kulturdogmatiska tid förnekade, till obotlig skada för mänskoväsendets fria utveckling, men som eliten av den nya generationens konstnärer slagit vakt om. Man igenkänner hos hans

Vad påven menade.

Av PIER GUDRO.

Tidevarvet har bett att få veta något om hur påvens senaste encyklika mottagits i Italien. — Uppgiften är icke lätt. Därför att om man över huvud hemma är skumögd av fördom, då talet faller på den Apenniniska halvön, är man det i all synnerhet då diskussionen länkas in på spörsmål de där ha mer eller mindre direkt med den andra där befintliga staten att skaffa. Då överflöda: Det vet man väl. Här tycka vi alltid det att — — —. Så måste det ju vara o. s. v. Medan det enda vore, härvidlag mer än annars, att för stunden lämna det egna borta och i stället koncentrera sig på de förutsättningar varav det främmande beror.

I Sverige har man alltså — det har pressdiskussionen tydligt visat — skäligen svårt att fatta att italienarna finna det påvliga aktstycket något så naturligt och självfallet att de därpå — i regel — ej offra många ord.

De av italienarna som äro katoliker — och det äro de flesta — anse att i och med att man erkänner sig som medlem av ett samfund, så erkänner man också att detta har en styresman, vilken har ej bara rätt — men även skyldighet — att vid behov höja sin röst, för att påminna om de regler samfundet i fråga antagit som sina och, om så behövs, klagöra dessas innebörd. De anse vidare, att människan förblir densamma i elektrisk funkisvilla som hon var med talgdank och eld på jordgolvet, och att vissa religiösa och etiska lagar ej förändras för att man färdas med aeroplan i stället för med häst eller till fots. De finna det följaktligen självklart, att den nuvarande innehavaren av Petri nycklar i sina budskap i fråga om det väsentliga, utprepar vad föregångarna sekler igenom haft anledning framhålla. Och om de finge veta att det finns sådana, vilka — som en del svenska bladskribenter — förväna sig över att »påven inte följer med sin tid», skulle de utan tvivel inte förstå vad vederbörande mena — något det finns skäl att tro att dessa senare ej heller själva göra.

Vad nu denna sista påveaning angår, vad innehåller den då som är så förunderligt? Den innehåller ett försvar för barnets rätt. Inför ständigt ökat antal skilsmässor, allt vildare fantasier om blåa böcker och mera sådant har påven funnit lämpligt att påminna om, att i varje fall de som höra till den kyrka han styr skola minnas, att äktenskapet är till för barnens skull och att de som sätta nya medborgare till världen också skola veta att fylla det ansvar de därmed påtaga sig. Det är det ledande däri, varav sedan allt det andra följdriktigt springer ut.

Och det är något italienarna av fullaste hjärta underskriva. För italienarna är äktenskapet enbart en »affärsangelägenhet» utprepar i Sverige ofta. Nej, men eftersom äktenskap är något som hör hemma i denna ofullkomliga värld och inte i något idealparadis, så är det också — vid sidan av annat — i Italien en affär man före ingående anser sig göra bäst i att omsorgsfullt reglera. Italienaren är nykter och klar och

hjalte samma drag som hos Edith Södergrans »skaparegestalter»: Vaggande i lösa sadlar, komma vi de okända, lättsinniga, starka —

Hagar Olsson.

logisk. Han vet, att han lever i en värld där det för var enskild finns mycket ringa plats och mycket få möjligheter, och där den bäst undslipper slitningar som finner sig i att taga realiteten sådan den är och ej invaggar sig i drömmar och illusioner. Italienaren vill gifta sig för att få barn och vad han själv kallar una compagna della vita — en livslelsagarinna. Men just därför att han vet att den han väljer, med henne binder han sina öden så länge livet varar, och just därför att han vill ha barn, helst så fort och så många som möjligt, så vill han också se till att förbundet bygges på säker grundval. Han vill för den han utser känna sympati av djupaste slag — spiller han ej många ord på detta grundvillkor, så är det för att han tycker det dels är självklart, dels något man inte bör dividera för mycket om — det sårar italiensk blygsamhet nämligen. Men han vet att kärlek ins Blaue hinein kan ha sina vådor framförallt för den som vill skapa sig en stor familj. Han vill därför se till, att hans blivande hustru kan i sin mån bidra till att garantera barnen den uppfostran och den vård han anser oundvikligen nödvändig, och att det gemensamma hemmet därigenom skonas från alltför mycken oro och besvikelse.

Det är därför han gör anspråk på denna ofta omskrivna och lika ofta missförstådda hemgift, som i de flesta fall en italiensk äkta man inte har någon som helst möjlighet att förfoga över, utan som sättes fast så att den kan brukas enbart för barnens räkning och förvaltas av hustrun. Vilken ju över huvud i italienska hem är finansministern, som har husets ekonomi i sin hand, den till vilken mannen lämnar alla sina inkomster, varöver hon sedan fullt självständigt disponerar.

Det är fortfarande — för att bygga hemmet i trygghet — som italienaren gärna friar i enlighet med den regel vi på svenska uttrycka med orden lika barn leka bäst, och vidare anser det naturligt och lyckligast att den gifta kvinnan stannar inom sin verksamhetskrets, vilken skänker henne en vördnadsfylld respekt och en bestämmandefrihet varom hennes svenska medsystrar ej ha mycken aning.

Kan han då finna det på minsta sätt obegripligt, detta budskap om barnets vård, kvinnans plats och mannens plikt som begynner med Casti connubii??? Han finner det, som redan ett par gånger påpekats, naturligt och självfallet. Undrar han, så är det över om det kommer att göra någon nytta hos dem, för vilka det huvudsakligen författats, d. v. s. för katolikerna i Amerika och Tyskland först och främst, för dem i andra av stora grupper icke-trosfränder bebodda länder därefter.

I Italien är, som bekant, nativiteten i regel hög. I Italien florera ej försöksäktenskap. I Italien är antalet oäkta barn lyckligt lågt. Och här känns alla klasser igenom familjebanden med oförminskad styrka. Om varningar likafullt kunna behövas så krävas de dock — ur påvens synpunkt — i Italien ingalunda så väl som där en daglig åsyn av icke-katolikers olika äktenskapsexperiment och kvinnoemancipationssträvanden givetvis måste inverka och orsaka efterföljd, och där det över huvud kan vara av nöden, att påminna om den nötta klichén »hem-

Börja mars månad

med en prenumeration på

Tidevarvet

Alla nummer finnas ännu från årets början för den som vill prenumerera på

Helår för 6 kr.

eller

Halvår för 3 kr.

Från första mars till

årets slut 5 kr.

till första juli 2 kr.

Insänd avgiften på postgiroblankett till Tidevarvets exp. Stockholm 2

Postgironummer

1544

Det var som i en saga ...

Länge hade vi gått tysta vid varandras sida. Tystnaden är underbar för de människor, som förstår den, men förfärlig för människor, som blott leva i den yttre omgivningen.

Kvällen var stjärnklar och härlig. Två människor, rika på inre liv, njöto gränslöst av den underbara vinterkvällen med dess eterklara himlakupa, översälad av oräkneliga stjärnor och gnistrande vintergator. Är det inte som om naturen ibland, då den står i sin underbaraste skrud, ville säga oss människor huru små och litet vetande vi äro? Jo, det ser så ut! Och kanske är det därför som spörjande människor falla i tystnad och i stum beundran inför denna evigt oförklarliga stora oändlighet?

— Se på stjärnkonstellationen där i närheten av zenit, säger min kära kamratflicka, och pekar på några vackert lysande stjärnor. Se, så underbart de tindra mot oss i kväll. Aldrig har jag sett dem så vackra som just nu!

Jag måste ge min kamratflicka rätt. Aldrig hade jag heller sett dem så framträdande och så underbart tindrande som just då.

Vi gingo båda seende mot det underbara eterhavet. Och ju mera vi betraktade det stora oändliga, ju mera frapperades vi av dess gränslöshet och dess gudomliga framträdande.

Båda hade vi en enda fråga till varandra, en enda fråga, som ingen kunde besvara: Den frågan, som ligger till grund för all vetgirighet: Vad är tillvaron? Vad är livet? Vad är allt detta underbara?

Vi hade samma tankar. Vi behövde inte meddela varandra vad vi tänkte inför allt det härliga, som var oss beskärt att skåda över våra huvuden.

Det var bara en enda av de underbara stunder som naturen kan skänka två reflekterande människosjälur. Vi båda kände vår litenhet inför denna underbara tavla i den härliga vinterkvällen.

Livet är underbart för de människor, som kunna se och njuta av det verkliga i dess innehåll. Knut Jensen.

mets problem» kan stå för annat än futuristiska möbler och rostfria diskbänkar.

Därför är det, som sagt, till »undersåtare» utom Italiens gränser påven framförallt riktigt sig denna gång. Medvetandet därom är för italienarna ett nytt skäl till att avstå från ivrig diskussion.

Bland

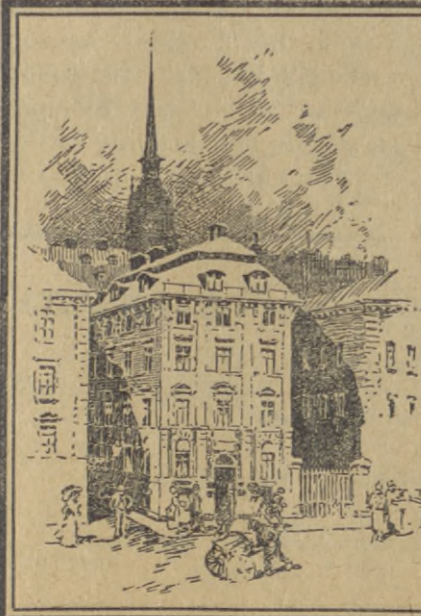
tidevarvets

mest anlitade boktryckerier står

Zetterlund & Thelanders

fortfarande bland de främsta

Radikal prispolitik, kort leveranstid och gediget utförande garanteras våra kunder.

SKEPPSBRON 40 • STOCKHOLM
Telefon: Norr 311 80 (5 linjer)

Kvinnan och 17 diktare.

Av ELIN WÄGNER.

Det hände för en tid sen att en litterär nämnd, som på ett undantag när var sammansatt av män, uttalande s.g småleende ironiskt över de manliga karaktärsteckningar som förekommo hos de kvinnliga författarna under bedömning. Den kvinnliga medlemmen tänkte då: ni anar inte vad vi kvinnor ständigt få lida av de främmande och besynnerliga figurer, om vilka de manliga skaparna med bestämdhet påstå att de skola föreställa kvinnor.

Man läser inte heller böcker om kvinnor av män för att få veta något om kvinnorna utan för att få veta något om männen, och dem kan man ju aldrig få veta nog om.

Om man får i sina händer ett samlingsverk om Kvinnan av i morgon (Die Frau von Morgen) med 17 manliga författarnamn på titelbladet, så är det för dessa herrars skull man köper boken, och inte för kvinnan av i morgon, som ju över huvud icke kan fångas i en definition. Ty i morgon liksom i dag komma oändligt många mänskliga utvecklingsstadier att existera bredvid varann, och där till kommer den outtömliga individuella variationen. Redan titeln på denna bok, anger att utgivaren, hr Fr. M. Huebner, tar tillräckligt konventionellt på uppgiften.

Av de 17 författarna, enligt förordet diktare, känner den som skriver detta förut endast till Stefan Zweig, Max Brod och Alfons Paquet. Det lönar sig knappast att räkna upp de andra. Fastän anonyma duga de utmärkt som vittnen ändå. De äro frapperande öppenhjärtiga om vad som rör sig hos mannen av i dag, om hans tvekan, vantrevnad och rådlöshet, hans fördomar och förhoppningar.

Alla herrarna förklara sig bejaka kvinnorörelsen, men det är för de flesta ett självbedrägeri.

Den ene säger visserligen att det är härligt att kvinnans fruktansvärda kraft distraherats från hustryniet, där hon fullkomligt rådde på mannen. En annan gillar den moderna klädedräkten med dess vackra frihet och ledighet. En tredje är imponerad av den snabbhet varmed kvinnan trätt in i och orienterat sig i den manliga världen. En fjärde har kommit ihåg att slaveriets avskaffande liksom den reglementerade prostitutionens är den emanciperade kvinnans verk.

Men alla, på ett par undantag när, önska de av morgondagens kvinna att hon skall återgå till att uppfatta mannen som sitt centrum i tillvaron och kärlekslivet som sitt huvudintresse och -uppgift. Det är egentligen vad frigörelsekampen skall mynna ut i: intelligent och frivillig koncentration på att tjäna mannen för vars skull hon är till.

Det ena undantaget utgöres av en

herre, som säger: vår generation är för trött för att önska någonting av kvinnan, utom det att vi åter måtte kunna önska. Det finns intet erotiskt patos mer. Den sexuella nöden består i att det inte längre finns någon nöd. Kvinnorna erbjuda inte längre någon spänning, något motstånd, och om de plötsligt insåge att detta moment behöves, så tror jag vi vore för trötta att övervinna det motstånd hon av taktiska skäl satte upp.

Det andra undantaget säger: kvinnan skall vara autonom, kvinnorörelsens största fiende är inte männen utan den inrotade kvinnliga föreställningen att hon ingenting är i sig utan röret blir människa genom man och barn. Men den som icke är mänskliga ändå, blir det icke på den vägen.

Alla de andra, de som hoppas på ett återtag av kvinnan ur mannens värld, anföra som skäl, att det är då ingen värld som är något trevligt att vara i. Vi män ha kommit bort från livets mening, vi ha tappat bort oss i mångfalden, vi sitta upp över öronen i denna mekaniska civilisations detaljer som vi ej behärska, vi drivas av förintelsevilja.

Här måste kvinnan av i morgon komma till hjälp. Men hur det skall ske vet ingen riktigt, blott att det skall ske på något särskilt mystiskt kvinnligt sätt, på andra vägar än dem manliga medborgare gå, då de vilja ändra något i samhället. Just då man väntar att författarna skulle komma till huvudsaken, vika orden undan, bli dunkla och innehållslösa. Dessa herrar må mena ärligt men ingen av dem har kunnat höja sig över frasen.

Vi kvinnor ville säkert göra vår del för att livet bleve drägligare för dem och alla, men vi veta icke hur vi med en gång skola bära oss åt för att »leva centripetal». Vi skulle också gärna velat veta vad det är för bud som skola stå på de lagtavlor där vi, bönfalles det, skola skriva upp våra egna bud, vår egen moral och våra egna privilegier.

Försöker man lista ut åtminstone riktningen av dessa manliga önskningsrörande kvinnan av i morgon, så tyckes det vara att kvinnan inte måtte bli lika sakligt rå i kärlekslivet som mannen, icke ta karriären så viktigt som mannen, icke vara så illusionslös som han, och att hon godhetsfullt ville träda emellan och likvidera det hjärtats deficit som uppstått.

Den enda politiska handling som man begär av kvinnan, men det är också en överväldigande sådan, är att hon obönhörligt skall vägra att föda barn åt en säker giftgasdöd.

Det är alltså på den mänskliga samlevnadens försummade område man ville ha kvinnans insats, och det är rätt, för där ligger den. Men tan-

Mitt första tal.

Av Angelica Balabanoff.

Det var i Rom 1904. Den 20 september, d. v. s. den dag, som i Italien firades till minne av det frihetsträngande italienska folkets seger mot påvedömet, när Rom blev det moderna Italiens huvudstad och påven stängde sig inne i Vatikanen som »fånge».

Delegerade från hela världen skulle samlas i den påvliga residensstaden för att demonstrera för det fria tänkandet. Deras besök i Rom skulle bevisa att friheten överallt går sin väg fram och att tankfriheten står över alla gränser. Den symboliska och politiska betydelsen av denna kongress kunde inte undgå någon och påven hade bestämt att alla kyrkor som ett tecken på sorg skulle hållas stängda under hela tiden som kongressen pågick...

På den tiden hade jag ännu knappast inträtt i den socialistiska rörelsen. Mitt livs dröm började först nu gå i uppfyllelse. Det var inte bara att jag slitit mig lös ur den miljö, där jag vuxit upp och som var mig förhatlig därför att den endast innehöll rikedom och konventionalism. Den socialistiska arbetarklassen hade tagit upp mig i sina led. Sedan jag studerat vid olika universitet och genom studierna fördjupat och fullständigt mina revo-

lutionära instinkter hade jag förenat mig med de socialistiska italienarnas rörelse i Schweiz, dit jag hör än i dag.

Jag var då en helt ung flicka. Om man hade frågat mig vad jag menade och ville hade jag inte kunnat besvara frågan. Jag ville vara det arbetande folket till nytta, jag ville försöka gottgöra orätten, som det kapitalistiska samhället tillfogat folket, jag ville omintetgöra de privilegier som jag åtnjutit alltifrån min födelse genom att ställa allt vad jag ägde, visste och kunde i deras tjänst, som alltsedan sin späda ålder lidit och försakat. Jag ville komma i en omgivning, där livets allvar och kampens helighet gör konventionalism omöjlig och

där en däckkraftig idealism ger livet mål och mening. Detta hade jag funnit bland de socialistiska arbetarna. Men just därför brydde jag mig ännu inte om att utträta något konkret — jag ville bara överhuvudtaget vara de utnyttjade till nytta.

När man nu för första gången uppmanade mig att hålla ett offentligt tal, var jag som fallen från skyarna. Jag hade aldrig tänkt mig möjligheten av att uppträda inför en stor allmänhet.

På den tiden gav jag ut en italiensk socialistisk kvinnotidning i Schweiz och kom genom detta arbete i beröring med en fråga som mycket intresserade mig. Bland de italienska emigranterna funnos också unga flickor. De voro i allmänhet textilarbeterskor. De kommo från utpräglat katolska provinser, följdes av präster på resan till utlandet och placerades sedan i ett slags världsliga kloster. De togos om hand av klostersistrar. Dessa hämtade flickornas lön direkt från fabriken och voro mycket stränga emot dem, ålade dem böter och stränga straff. Några av dessa flickors mödrar hade vänt sig till mig och bett mig dra saken inför offentligheten, vilket jag också gjorde genom några tidningsartiklar. Frågan blev aktuell, jag fick mer och mer material. Pressen och myndigheterna blevo uppmärksamgjorda på förhållandena genom mina åtgärder. En italiensk advokat, på den tiden socialist, rådde mig att samla detta material till en broschyr och lägga fram den inför fritänkarnas världskongress i Rom.

Jag ville inte höra talas om saken. Hur skulle jag kunna våga mig fram

Angelica Balabanoff.

bland så berömda män? Vem skulle över huvud taget ha hört på mig? Men mina partikamrater hade uttryckt sin önskan, att jag skulle fara till Rom...

Så återsåg jag Rom, där jag studerat, badat av sol, smyckat av fritänkarkarfanor från hela världen. Tusentals män och kvinnor med gemensamt fritänkarmärke fyllde universitetets salar. När det blev alltför stor publik tillströmning samlades man på universitetsgården. Men där blev larmet än större, dit kommo åhörare och åskådare också från gatan. Än i dag är det mig pinsamt att minnas hur den gamle Häckel förgäves försökte göra sig hörd. Hans röst var mycket för svag, han talade dessutom tyska, medan flertalet av delegaterna tillhörde de romanska länderna. Jag stod i hans närhet, lyssnade till varje hans ord och beklagade de andra som inte kunde, ja, inte ens försökte höra... Så var det för övrigt under de flesta av förhandlingarna. Delegaterna blevo otåliga, rörde på sig och talade högt... När turen kom till mig var jag fullt beredd på att ingen skulle höra på och det hjälpte mig över min blyghet.

Men medan jag talade blev det plötsligt alldeles tyst. Ständigt nya människoskargar kommo in. Man måste för ett ögonblick avbryta föredraget för att flytta sig till en större sal. Jag märkte inte så mycket av vad som försiggick, inte ens när en bifallsstorm brakade lös. Vad som förvånade mig var egentligen endast det förhållandet, att den resolution som avslutade mitt föredrag om de italienska arbetarkornas orättfärdi-

Läsvärda och aktuella skrifter

i dagens mest brännande sociala frågor.

Ifyll och insänd nedanstående kupong:

Samorganisationens Förlag. Postfack, Stockholm 11.

Sänd mot postförskott exemplar av:

Gertrud Hanna: Den nationalekonomiska betydelsen av kvinnoarbetet	Kr. 0: 35
Ella Anker: Mödrälön (Familjetil lägg)	» 0: 35
Ingeborg Walin: Den Öppna Dörrens International	» 0: 60
Maja Björkman: Aldrig mera krig (illustrerad, 3:dje tusendet)	» 1: 50
Med. dr Max Hodann: Varifrån komma småbarnen? (En lärobok med 7 bilder, som barnen kunna läsa)	» 1: —
Professor Alfred Petré: Steriliseringsfrågan ur rashygienisk och social synpunkt	» 0: 75
Maja Björkman: Rationaliseringen och arbetslösheten. (En studie)	» 1: —

Namn

Adress

Bostadsadress

Elin Wagner

Ida Norman = Skomagasin

Humlegårdsgatan 6 • Tel. 786 15

Rekommenderas

REPARATIONER UTFÖRAS

REELA
VAROR

Vid uppvisandet av denna
annons lämnas 5 % rabatt

LAGA
PRISER

ga utnyttjande vid de katolska hemmen blev enhälligt antagen, fastän inga socialister och inga proletärer voro närvarande. I denna resolution hade jag tillskrivit det kapitalistiska samhället skulden för massornas ekonomiska och andliga förtryck och fordrat privatäganderättens avskaffande...

När talet var slut, såg jag mig omgiven av människor, som jag visserligen kände men som jag aldrig skulle vågat tilltala. Det var framförallt universitetsprofessorer, vilkas föreläsningar jag hört i Brüssel eller Rom. De kommo fram och tryckte mina händer, gladdes över min framgång och sade sig vara stolta över mig. Men allt detta var mig ganska likgiltigt. Ja, det kom mig att känna förlägenhet därför att jag inte kunde förstå hur det enkla upp-tyllandet av en plikt kunde framkalla så stort erkännande. Ännu mera förlägen blev jag, när delegerade från olika länder började visa sitt sällskap på mig, och när professorer i psykologi, den lärde och erfarna Sergi omfamnade mig på gatan som en far, som gläder sig över sitt lyckade barn.

Jag hade nog också lämnat Rom, utan att göra klart för mig att jag upplevat något märkvärdigt, om inte i en tidskrift en arbetare hade offentliggjort ett *Brev till Angelica Balabanoff*. Han berättade i detta hur olycklig och förödmjukad han känt sig. Mästaren där han arbetade, en dekorationsmålare, hade skrattat ut honom, när han talade om sitt beslut att gå till fritänkarkongressen. Vad har du egentligen med fritänkarna att göra? Är du tvungen att trycka Häckels hand?

Han berättade vidare hur besviken han blivit över kongressen, dit han kommit trots mästarens hån. Han hade i förtvivlad stämning velat lämna alla dessa larmande människor med sina innehållslösa fraser. Kongressen hade övertygat mig, skrev han, att arbetarna inte kunde räkna på någon förstälse, att våra svårigheter aldrig skulle erkännas, är rätt till en människovärdig tillvaro alltjämt måste förbises...

Då hörde jag plötsligt din röst, Angelica Balabanoff. Den försonade mig med det fåfänga talandet, den fyllde mig med nytt hopp och ny kamplust. Angelica Balabanoff, du har återskänkt mig tron på den sociala revolutionen...

Jag har aldrig träffat den som skrev dessa rader. Jag minns bara att han hette Bianchi och jag ser ännu i dag efter 26 år den sida i tidskriften för mina ögon, där dessa rader stodo...

Om man också ofta sagt mig, att jag förvärvat mitt rykte som talarinna i Rom, när jag för första gången framträdde inför ett stort auditorium på fritänkarnas kongress, så är detta allt blott svaga hågkomster, idéassociationer. Men det öppna brevet till Angelica Balabanoff tillhör mitt livs starkaste, mest utplånliga minnen...

Paris 1930.

Balabanova, "revolutionens moder".

»Stig in», hörs en röst på svenska inifrån ett litet rum åt gårdssidan i ett enkelt Wienpensionat. Det är ett typiskt pensionatrum, där sängen, klädska, skriv-tvättbordet och en »dyscha» trängs om utrymmet. Från den sistnämnda möbelen reser sig ett litet hopprullat nystan och blinkar mot ljuset och den inträdande. Det är Angelica Balabanoff — »den stora Angelica» som med några få kamrater delar titeln av Ryska revolutionens moder. Angelica Balabanoff som blivit bolschevismens motståndare — Mussolinis f. d. vän och numera svurna fiende. Angelica Balabanoff, som just vilar ut efter arbetet med sin sista bok: *Wesen und Werdegang des italienischen Fascismus* (Hess och C:o Verlag, Wien — Leipzig). En gränad och äldrad Angelica Balabanoff.

Men man glömmar snart det grå håret när hon börjar tala. Ögonen tindra så glada, kloka och ungdomliga — inte mera än sjuutton år! Hon talar svenska riktigt bra, har varit flera gånger i Sverige. »Det är också bara därför jag velat se Er», säger hon. »Försök inte med att intervju mig — det lyckas inte för någon. Jag har inget att berätta om mig själv, har aldrig gjort annat än jag haft lust till och det är väl inget att omtalas för. Men en hälsning från Sverige kan jag inte motstå»...

Som väl är vet jag redan förut litet om henne och mitt vetande kompletteras av hennes Wienvänner. Angelica Balabanoff tillhör en rysk adelsfamilj. Hon började tidigt arbeta bland folket och för folket — men med den sedvanliga följden i det gamla Ryssland: förföljelse och förvisning. Hon lyckades komma över till Schweiz, där hon arbetade tillsammans med en skara landsflyktiga socialister, bland dem Benito Mussolini. »Vi fingo ofta lov att hjälpa honom på den tiden», berättar hon, »pengar hade jag ju inga, men jag kunde bättre tyska än han och satt uppe många nätter för att göra översättningar som han fick 50 francs för. När han kom till Avanti (ital. socialistisk tidn.) ville han ha mig med. Ända in i det sista fördolde han för oss vilka planer han hyste. Ända till kvällen förut trodde vi honom. Jag sade honom att elaka rykten voro i omlopp. — »Vem bryr sig om rykten», svarade han. Morgonen därpå var han weg — och samma dag fingo vi veta att han grundat sin »Popolo d'Italia» med medel som han erhållit från Frankrike och vilka förpliktade honom att arbeta för Italiens inträde i kriget på ententens sida. Skada att inte »Kaisern» kommit på idén att erbjuda honom dubbelt så mycket! Förmodligen hade han då tigit eller ägnat sig åt att försvara Italiens neutralitet»... Hon har talat sig ivrig och varm.

Efter revolutionen kunde Angelica Balabanoff återvända till Ryssland. Men hon kunde inte gå med på Sovjets program och — liksom den gamla Breschok-Breschkovskaja — lever hon för andra gången i landsflykt. Hon är övertygad pacifist och kan inte godkänna några våldsmedel. Den seger som vunnits med våld kan inte bli bestående, den framman endast hämnd och reaktion. En ny samhällsmoral måste växa fram.

Var man vet, att såväl gamla som nya världen är översvämmad av ryska emigranter, som flytt undan bolschevikernas skräckvälde. Men det är inte så allmänt bekant att det i hela södra Frankrike, i Paris, i Wien och i vissa delar av Österrike vimlar av italienska emigranter, som också måst gå i landsflykt. Det är bland dessa emigranter som Angelica Balabanoff nu lever och verkar. Och det är till stor del bland dem som hon under flera år med outröttligt nit samlat ett

Frigörelse från krigsindustrien.

Ett uppdrag.

Rättskänslans krav, att ingen må mot sitt samvete nödgas göra krigstjänst, har inom åtskilliga stater, bland dem Sverige, framkallat en lagstiftning i överensstämmelse med denna grundsats. Emellertid gives det medborgare, vilka genom ekonomiskt tryck fasthållas i en verksamhet i krigets tjänst, som oroar deras samveten och vilka behöva hjälp för att befrias ur sitt pinsamma läge. De äro att finna bland de arbetare, som äro anställda i krigsindustrien.

Den svenska tillverkningen av krigsmateriel av olika slag har under de senare åren alltmer ökat. Sedan år 1927 ha tre fabriker i vårt land, vilka bedriva dylik verksamhet, generell licens för export av krigsmateriel till 45 länder, vartill sedan även Ryssland tillkommit. Uppenbarligen kan ingen prövning av köparens större eller mindre rätt i den väpnade konflikten komma i fråga, även i inbördeskrig komma de svenska förstörelsemedlen till användning. Ja, ingen garanti finnes med att de en dag komma att utsläcka svenska medborgares liv. Ingen inom denna industri anställd kan sålunda lugna sitt samvete med att han genom sitt arbete tjänar fosterlandets försvar. Det är icke att undra på om många av dessa människor plågas av medvetandet att deras arbetslön är blodspengar.

Kravet på inställandet av hela den ifrågavarande exporten kommer med säkerhet att växa sig allt starkare. Men så länge densamma är tillåten, måste någon utväg beredas de nämnda, av sitt samvete plågade arbetarna att finna annan försörjning för sig och de sina. Vi vädja härmed till alla medborgare, vilka behjärta deras svåra ställning, att lämna bidrag till en fond, avsedd att möjliggöra de ifrågavarande arbetarnas överförande till annan verksamhet. Svårigheterna härför under nu rådande ekonomiska depression få icke underskattas. Men de kunna icke berättiga oss till passivitet i denna sak. I all synnerhet blir det en uppgift för Sveriges fredsvänner att icke blott ekonomiskt bidraga till frigörelsefonden utan ock i mån av förmåga bistå vid försöken att bereda arbete.

De insamlade medlen och deras användning komma att omhändervävas av en kommitté på tre—fem personer, vilka skola utses av detta uppdrags undertecknare. Till dess kommittén trätt i verksamhet, äro fil. kand. missionslärare Gustav Blomberg, Missionskolan, Lidingö, redaktör Sven Forshell, Stockholm, och kyrkoherde John Woxström, Gustavsberg, närmast ansvariga för de insamlade medlen. Självklart är att kommittén måste öva noggrann kontroll, så att intet av medlen kommer event. simulanter till godo. Skulle förändringar i villkoren för krigsindustrien eller andra omständigheter medföra att fonden ej längre funne någon användning, skola de sålunda överflödiga medlen strängt proportionsvis återlämnas till de sam-

strängt sakligt material till sin i dessa dagar utkomna bok: »Wesen und Werdegang des italienischen Fascismus».

I denna bok ställer Angelica Balabanoff Mussolinis egna yttranden mot varandra. Mussolini från 1911—1920 stiger fram och vederlägger Mussolini av i dag. Mussolini talar och beslås på samma sida med tvektan av sig själv. År 1920 utropar t. ex. socialisten Benito Mussolini: »Ner med staten i alla dess former och inkarnationer. Staten av i går, i dag och i morgon... För oss individualister återstår blott den alltid trösterika anarkistreligionen!» — År 1927 II Duce: »Allt för staten, intet emot staten, intet utanför staten»...

Den stora allmänheten utom Italiens gränser har först lärt känna fascismen sedan den blivit ett kontrarevolutionärt regerande parti och alltså förfogar över alla en regerings maktmedel. — »Jag har skrivit denna bok» slutar Angelica Balabanoff, »för dem som ha lust att lära känna fascismens uppkomst och dess innersta väsen. Jag hoppas den kommer att roa mina vänner i Sverige»...

Gebe.

fund och föreningar, vilkas medlemmar eller vänner lämnat bidrag till fonden. Varje bidragsgivare tecknar därför beredvid sitt namn den landsorganisations namn som han önskar skall komma i åtnjutande av ovan eventuella förmån. Nämnas intet härom, överföres förmånen på Samarbetskommittén för fredsfrågor.

Bidrag torde godhetsfullt sändas under adress: Frigörelsefonden, Gustavsberg. Postgirokonto N:r 72266.

Till var och en, som insänt minst en krona till fonden, sändes efter viss tid redovisning över insamlingen jämte upplysning om vilken organisation, vars och ens gåva eventuellt må få tillfalla.

Teol. d:r Natanael Beskow, Djursholm, ordf. för Förb. för Kristet Samhällsliv. Fil. kand. missionslärare Gustav Blomberg, Missionskolan, Lidingö.

Folkskollärare Gösta Bohm, Fruvik, ledamot av Sv. Världsfredsmissionens centralstyrelse.

Redaktör Sigfrid Borgström, Stockholm, I. O. G. T.

Yrkeslärare Adolf Bladh, Stockholm, arkivarie i I. O. G. T.

Kapten C. J. Brunskog, Stockholm, föreståndare för Informationsbyrån för fredsfrågor och mellanfolkligt samarbete. Rektor Justus Elgeskog, Wendelsbergs Folkhögskola, Mölnlycke, ordensrådgivare i N. T. O.

Redaktör Sven Forshell, Stockholm, ordf. i Mondalunionen.

Pastor C. Gidlund, Stockholm, ordf. i Sv. Adventistsamfundet.

Redaktör Carin Hermelin, Stockholm. Rektor Honorine Hermelin, Fogelstad.

Docent J. Axel Höjer, Lund, förste stadsläkare i Malmö.

Rudolf Holme, Stockholm, föreståndare i A. B. F.

Ragnar Johansson, Stockholm, chef för Bokförlaget Federativ.

Fil. d:r J. Julén, Överås, Göteborg, rektor i Metodistkyrkans teol. skola.

Kamrer Ernst Larsson, Stockholm, chef för N. T. O:s förlag.

Pastor G. L. Lennarth, Stockholm, Metodistkyrkan.

Redaktör Elov Lindberg, Umeå, soc.-dem. led. av II kam.

Borgmästare Carl Lindhagen, Alsten, soc.-dem. led. av I kammaren.

Redaktör Hilding Lindholm, Stockholm, N. T. O.

Claus Månsson, Stockholm, studieledare i A. B. F.

Doktor Ada Nilsson, Stockholm.

Dir. Olof Nilsson, Stockholm, chef för Baptistsmissionens förlag.

Kyrkoherde Alf Norbäck, Värmlands-Dalby.

Skräddarmäst. J. S. Nyberg, Stockholm, ordf. för N. O. V.

Redaktör N. P. Ollén, Stockholm.

Redaktör Emilie Rathou, Stockholm, sekr. i Vita Bandets centralstyrelse.

Redaktör J. L. Saxon, Stocksund.

Redaktör Carl Schelin, Stockholm.

Skriftställare Fredrik Ström, Äppelviken, soc.-dem. ledam. av I kam.

Pastor Bernt Sörenson, Stockholm, Baptistsamfundet.

Godsägare Elisabeth Tamm, Fogelstad.

Kyrkoherde Sam Thysell, Norrköping.

Redaktör J. Törnfeldt, Stockholm, N. O. V.

Kyrkoherde H. B. Wahlborn, Hössna.

Kyrkoherde John Woxström, Gustavsberg, ordf. för Sv. Världsfredsmissionen.

Fru Elin Wägner, Stockholm, författarinna.

Pastor och redaktör Emil Åhrén, Stockholm, Adventistsamfundet.

Pastor I. Aug. Åström, Uppsala, Sv. Missionsförbundet.

*

Det meddelas att insamlingen redan innan listor sänts ut, inbragt omkring 1,400 kr.

Vi stå till tjänst

BORDSVATTEN

Drick

Ramlösa

Vårt lands enda naturligt alkaliska vatten

HOTELL

Hotell o. Pensionat Esplanade

Blasieholmsgatan 3, Stockholm. Telefon Norr 31255 (växel)

FREDRIKSHOV'S PENSIONAT

Fredrikshovsgatan 10, tel. 73948, 79134. även **Hällegårds pensionat, Skärnätra** Tel. Skärnätra 4. REKOMMENDERAS. Moderna, trevliga rum. • Billiga priser.

Fru ANNA FAHLSTRÖM.

INSTITUT

Doktor A. Kjellbergs Institut

(Innehavare Doktor Sven Backman.) Kurs i fysikalisk behandling:

Massage, sjukgymnastik, ljus-, elektrisk- och värmebehandling. Centrum, Sveavägen 28, Stockholm. Begär prospekt. Tel. Norr 667.

KEMISK TORRTVÄTT

Kemisk Torrtvätt

Nettofage à sec. Dryscleaning. Kostymer, Kappor, Klänningar, Motorkläder, Pälsar, Draperier, etc. bliva som nya.

Moderata priser. Hämtas o. hemskändes SPÅDAL. **DEGENS KEMISKA TVÄTTANSTALT**

Olandsgatan 44 STOCKHOLM Tel. Sö. 34139. Butik, Ringvägen 127. Tel. Sö. 18715.

NYHET FÖR SVERIGE!

Parfums

Coryse-Salomé

61 Kegeringsgatan 61. PARFYMER — EAU DE COLOGNE — PUDER

CREMER — BADSALT — BRILLIANTINE. MUVATTEN

Allt i lös vikt!

OST

Gripenbergsost

helfet i hela ostar à 1.40 pr kg. fritt Gripenbergs gård.

Gripenberg.

Siffror

att minnas

2,75 är priset pr kvartal för den nya veckotidningen FÖNSTRET. Prenumeration kan verkställas vid rikets alla postanstalter. Pr månad kostar tidningen 1 kr.

51718 är numret på Fönstrets postgirokonto. Om prenumerationsavgiften tillställs oss, sändes tidningen varje vecka i utgivarekursband. Fönstrets adress är endast Centrum, Stockholm.

775 eller 7775 är telefonnumren till Fönstret. Stockholmaren och förtroende prenumerera bekvämast genom att ringa till något av dessa nummer.

25 öre är lösningspriset på Fönstret. Tidningen tillhandahålls genom Pressbyrån och dess kommissionärer.

Fönstret Redaktör och ansvarig utgivare: Bernhard Greitz.

Redaktionskommitté: Hugo Lindberg, Sven Stål, Josua Tillgren och Uno Åhrén.

Det nya Reisen

Skeppsbron 12—14, Stockholm. Tel. Namnanrop: Hotell Reisen.

Det modernaste Hotellet och ett av de billigaste!

Pris för enkelrum Kr. 6:50; för dubbelrum, därest endast 1 bädd användes, 6:50, tillägg för ytterligare 1 bädd 3:—; tillägg för bad, utnyttjat eller beställt, 2:50. Betjäningssavgiften på räkningen.

Direktion: S. A. R. A.

NATURLIG VÄLSMAK

GIVA ROBERTS' HUSHALLS-AROMER FLAVOURETTER VID BAKNING OCH MATLAGNING

Citron, Cedro, Mandel, Vanilj och Saffran

i eleganta droppflaskor med guldetikett à 50 öre.

Säljas i varje välsorterad speceriaffär.

Förståelse.

Av SIGNE KARLSSON.

Syster Stella gick sin eftermiddags-
rund genom salarna på sin avdelning.
Vart hon kom lyste människornas anleten
upp, ty hon höll av dem. Hon pjoskade
inte eller jämrade sig med dem, tvärtom,
hon hade alltid glada ord i beredskap,
men hon hade ett särskilt sätt att stanna
och stoppa om dem, som plågorna an-
satte, eller där febern rasade och oron
förnams som ett dovt surr, där ängest
blickade ut ur ett par människoögon,
stannade hon längst.

Nu stod hon och höll i dörrhandtaget
till n:r 5 — ett av isoleringsrummen.
Hon hade ofta gått dit under de senaste
dagarna, kvinnan, som låg där, var myc-
ket sjuk och — ensam. Syster Stella
blev stående utanför dörren ett slag.
Hon tänkte på henne, som låg där inne
— tänk, henne hade hon den första da-
gen nästan satt sig till doms över för
den historias skull, som följde med hen-
ne, då hon kom in på lasarettet. Det
var ingen trevlig historia, det var det
visst inte, men — — — när man inte
visste något närmare, skulle man inte
döma.

Kvinnan, som följt henne upp till la-
sarettet hade berättat, att hon varit gift
men blivit skild och hade tre barn i äk-
tenskapet, att hon nu bodde tillsammans
med en annan man och hade tre barn
med honom. — Ja, hon, syster Stella, ha-
de tyckt, att det var rysligt då, men egen-
domligt nog tyckte hon det inte längre;
hon var nu så säker på, att ville kvin-
nan tala om sin historia själv, skulle en
hel del av det, som för en utomstående
verkade osympatiskt, te sig annorlunda.
Hon hade sett så mycket rart och fint
i den lilla kvinnans karaktär under den
korta tid, hon haft henne på sin av-
delning, där fanns ingenting av ansvars-
löshet i hennes sätt att se på tingen. Ack,
om hon ville berätta — — —

Någon kom och kallade på syster Stella.
Hon drog till sig sin blick, och tankarna,
som varit ute på flykt, tvangs att syssla
med de praktiska ting, som kommo till
hennes med den kallande rösten. Besöket

Tvätt-Björns
metoden

är den enklaste bykmetod som
finns. Ni kan med den på några
timmar göra en verkligt fin byk
som eljest skulle taga mera än
dubbla tiden.

Gör på kvällen en Tvätt-
Björnslösning. Lägga i blöt i
denna lösning över natten.
Smutsen löses nu kemiskt.

På morgonen gnuggar Ni lätt
de hårdast smutsade ställena,
därpå kokar Ni byken och
slutligen sköljer Ni.

Tvätten blir vit, mjuk och
glansig, då Ni tvättar med

VITA
TVÄTT-
BJÖRN

H 307

på n:r 5 blev uppskjutet på en stund.

Och där inne i sängen låg kvinnan med
sina tankar. Hon hade lärt sig hålla av
syster Stella.

Hon låg och förvånade sig över, att
hon ännu inte kunnat tala med syster om
sina hemförhållanden. Nog visste syster,
att Andersson och hon bara bodde till-
sammans. Jo, det visste hon, ty hon sa'
ju alltid fru Blom till henne, och mannen
talade hon ju om ibland och sa' då —
Andersson. — Jag skall tala om min his-
toria för henne, ty jag vill, att hon skall
förstå mig riktigt. Jag skall tala om
honom — Blom — som slogs och drack
och körde ut mig och barnen om nät-
terna, innan vi hunno få de nödvändiga
kläderna på oss. Jag skall tala om, hur
människor fingo ta' in oss och hysa oss,
hur de kunde på nätterna, jag skall be-
rätta om, hur jag själv arbetade och
släpade hemma och borta, och om hur
barnen fingo sköta sig själva hela da-
garna.

Tankarna började oroa henne, men
hon kunde inte släppa tanken på det, som
varit. Hon började gå igenom sitt livs
historia. — Barnen, ja, de fingo visst
sköta sig själva — ibland hade hon haft
nå'n, som såg till dem, ibland inte, det
hade varit svårt få någon att stanna i
det hemmet — — — Andersson hade
bott i samma hus, och barnen hade blivit
bekanta med honom. Ofta om kvällarna
hade hon fått gå upp för att hämta dem
hos honom. Han var alltid så vänlig.
Ibland hade hon blivit stående innanför
dörren och pratat om ett och annat —
— En gång hade den minsta somnat
uppe hos honom, då hade han burit ner
hennes. Den gången hade hon bjudit ho-
nom på kaffe — Blom hade inte varit
hemma. Då hade de talat om Blom, och
Andersson hade sagt: »Blir det för svårt
så kom till mig».

Det ordet hade växt hos henne. Varje
gång Blom varit oregerlig, hade hon
tröstat sig med, att hon kunde gå till An-
dersson.

Han hade flyttat ifrån deras hus, flyt-
tat ett kvarter längre bort i samma gata.
Barnen sprungit omta dit om kvällarna, och
hon fick ibland gå dit och hämta dem.
Hon var glad, då de dröjde så pass länge,
att hon måste gå efter dem — det blev
en stund av ro och vila. Men det märk-
tes mer, att hon gick upp till honom, se'n
han flyttat. Folk började prata, det göra
de ju så lätt! sladdret gick och kom snart
till mannen — — — Vilket elände det
blev den kvällen! som han slog henne!
— den sjuka vred och vände sig i sän-
gen oroad av tanken på den kvällens hän-
delser — han hade kört ut henne under
de värsta okvädningarna, se'n hade han
ryckt barnen ur sängarna och kastat ut
dem också. De hade tagit sin tillflykt till
källaren, ängsliga att han skulle finna
dem och fortsätta att slå och skymfa.
Den natten hade hon inte kunnat få för
sig att gå in till någon av grannarna,
allt det där, han skriket efter henne, reste
sig upp som en hög mur och isolerade
hennes. Innanför muren fanns faktiskt
bara hon och barnen och Andersson. —
Den sjuka var nu så orolig, att hon försökte
sätta sig upp i sängen, hon visste
att hon inte fick bli så här orolig, hon
skulle ju vara rädd för febern, men hon
kunde inte låta bli tänka vidare. Det var,
som om hon måste hålla ett försvarstal
över sig själv — för sig själv.

Den nattens skräck och lidande ledde
hennes och barnen in på en ny väg. Förut,
då hon känt sig frestad att lämna allt och
gå till Andersson, hade hon segrat över
sig själv och sagt: jag skall försöka litet
till, litet till, litet till. Men den natten
nere i mörkret och kolden i källaren be-
slöt hon att gå och gå direkt till den man,
som erbjudit henne en fristad — ett hem.
Så hade hon då gått. Folk hade haft
så mycket att säga, folk, som strängt ta-
get inte levde ett bättre liv själva, fast
de trodde det i sin självförhåvelse.

Så började de sitt liv samman — An-
dersson och hon.
De hade aldrig brytt sig om vigsel.
Inte ens se'n Blom och hon blivit riktigt
skilda. De hade ibland talat om att låta
viga sig, men den ceremonien hade inget
värde för honom och ännu mindre för
hennes — — — Hon hade fortsatt med
att arbeta borta, emedan hon ville hjälpa
till att försörja sina barn. De hade haft
det gott tillsammans dessa år. Andersson
och hon hade förstätt varandra utan så
många ord, de hade ju heller inte haft så
mycket att tala om, granna ord och fra-
ser hade de aldrig haft för varandra —

Tre dikter

av ANITA NATHORST.

Preexistens.

Sorglanden är befolkade
av döda drömmar och glömda ord.
Det som blev jag, var kanske skug-
gor
men aldrig vilande mull och jord.
Det som blev jag, var dova rytmer,
det som blev jag, var ordlös makt. —
Sveklös vila och bunden oro
står vid all framtid's väg på vakt.

Skugglanden är begränsade
av ljusdyningars ebb och flod.
Ingen vet i det gröna dunklet
att dagens sälla är sval och god.
Det som blev jag, var brokigt mörker,
det som blev jag var plösligt ljus.
Genom det liv, som du gav mig,
Herre,
sover mig saktat ett urhavs brus.

Gryning.

Var är mitt hjärta? — Dagen är är-
nu mörk,
och vinden pinar saktat en gulnad
björk,
en murken logdörr slår, och i ve för
hösten
driver mig dimman, den blinda
trösten.

troheten i livets gråa vardag hade fått
vara bevis nog på deras känslors upp-
riktighet. Ord voro ganska onödiga.

Vigseln, ja, den hade de egentligen
talat rätt mycket om, i synnerhet se'n
där blivit flera barn, men så hade de
kommit överens om, att inte bry sig om
det, ty då skulle de kanske mista det
understöd, som Blom nu fick betala till
sina barn. Och det var då inte mer än
rätt, att han fick betala — — —

Han och en del illvilliga människor på-
stodo, att det yngsta av de tre äldre bar-
nen inte var hans, men det var då lögn!
det skulle hon kunna gå ed på. Nog
hade de tre barnen det bättre nu, än
om de varit hos sin egen far — så dem
hade hon då inte gjort någon orätt med
att flytta till Andersson. Egendomligt,
att han kunde vara så snäll och god mot
dem — aldrig gjorde han någon skill-
nad på dem och sina egna barn. Han
var en bra man — Andersson. — Det
gick en väg av ömhet och tacksamhet
igenom henne — hon skulle vilja tacka
honom för — allt. Just nu skulle hon
bestämt kunna finna de rätta orden —
— — — Ord betydde allt en hel del ändå.
Ack, vad hon längtade efter syster
Stella. Hon skulle just nu vilja säga
hennes, hur mycket gott Andersson gjort
hennes och barnen. Hon skulle vilja be-
rätta henne — allt från början till slut.
Och hon skulle fråga henne, om hon
trodde, att det gjorde något, att de inte
voro vigda. Somliga människor säga,
att det är synd — ? — Vad man får
konstiga tankar, när man är sjuk. Då
börjar man t. o. m. tänka på Gud, och
vad som är rätt och orätt inför honom.

TIDEVARVET

REDAKTION:

Telefon N. 48 42. Mottagningstid
10—12.

EXPEDITION:

Telefon 182 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4
e. m. Postgiro 15 44.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—,
kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1931

Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.

Var är mitt hjärta? — Tyst genom
blod och gråt
jag hör en spröd och klingande sil-
verlåt.

Vem spelar, säg? Vem rör med så
lätta händer
ett vekt instrument invid dödens
stränder — — —

Det är en saktat stigande ton i dur,
och jag har hört den förr... Jag vet
inte hur,
jag tycker att det är som jag kände
rösten —
vet inte vems — men den är
trösten.

Skatten.

Jag grävde under jorden. Vad jag
fann
var icke guld, som blankt i solen
brann,
var icke vatten till en mäktigt brunn,
som skänkte svalkans liv åt törstig
mun —
det var ett bart och naket, namnlöst
frö,
som gav mig frågan: leva, eller dö?

Men syster Stella skulle nog svara på alla
hennes undrande tankar. Bara hon inte
var så trött, när syster kom, så hon inte
orkade tala. Redan nu kände hon sig så
feberaktigt, så yr i huvudet, så trött, så
trött. Vad var det nu, hon skulle säga
syster Stella? — Jo, hon skulle fråga om
vigseln — och om Gud.

Det tog i dörrhandtaget, dörren öp-
nades, och syster Stella kom in. Hon
såg den sjukas flackande, oroliga blick,
de röda fläckarna på hennes kinder och
förmån den oro, som jagade hennes tan-
kar. Hon tog den sjukas hand och satte
sig ner vid sängen. Den sjuka var för
trött att tala, men hon blev i ett nu så
lugn och trygg. Hon behövde ju inte
tala — syster Stella förstod henne utan
ord. Syster visste, att hon inte var nå-
gon dålig människa, fast hon levde sam-
man med Andersson utan vigsel. Syster
förstod och visste, att livet kunde vara
så obeskrivligt svårt ibland. — En tår

Svart på vitt

Den på möte i Malmköping den
25 januari antagna resolutionen an-
gående moderskapsskydd, som om-
nämndes i Tidevarvet n:r 8, har över-
lämnats till förvaltningsutskottet av
Södermanlands läns landsting samt
landstingsdirektör G. Beijbom av en
deputation bestående av: för Sörm-
lands distrikt av Sveriges Socialde-
mokratiska Kvinnoförbund fru Ellen
Svedberg och fru Anna Käll; för Sö-
dermanlands länsförbund av Fris-
nads Kvinnors Riksförbund fröken
Elisabeth Tamm och fru Hildur Hult.

En deputation, bestående av frö-
ken Maria Sandström som represen-
tant för Vita bandet, fru Signe
Wessman som representant för de
socialdemokratiska kvinnorna, sys-
ter Dagmar Ekström i Unga kvinnors
värn, ordföranden i Vita bandet och
stadsfullmäktigen i Kalmar fru Ellen
Malmberg samt d:r Ada Nilsson, har
fyllt socialministern överlämnat en av
7,000 personer undertecknad opi-
nionsyttring emot det av regeringen
nu framlagda förslaget till vanarts-
lag. Undertecknarna ansluta sig till
de synpunkter, som förut framförts
av bl. a. representanter för alla större
kvinnorganisationer.

Bland undertecknarna av opinions-
yttringen märkas 58 läkare, 52 sjuk-
sköterskor, 288 lärarinnor, 60 barna-
vårdsmän och ett stort antal inom
fattigvården och hälsovården arbe-
tande personer.

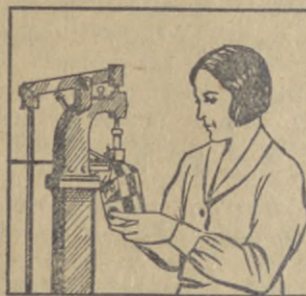
Deputationen har även uppvaktat
en del riksdagsmän i ledande ställ-
ning inom de olika partierna.

rann utför hennes kind, syster Stella
strök bort den och strök henne över pan-
na och hår. — Allt kändes nu så lugnt
och skönt och tryggt, någon förstod hen-
ne och höll av henne. Voro människor-
na sådana, då var väl Gud — — — hon
sov.

Syster Stella satt kvar hos den sjuka,
hon satt försänt i tankar, tankar, som
hon skulle velat meddela henne, som låg
där. Egentligen var det visst bara det,
hon skulle vilja säga, att hon höll av hen-
ne, förstod henne — förstod att hon för-
sökt göra det bästa av sitt liv, att hon
varit en god hustru och mor. Men det
skulle hon kanske få tillfälle säga henne
i morgon.

Hon såg ner på den sovande kvinnan,
vars drag voro märkta av döden, om nå-
gon tid, ett par veckor — kanske dagar
— skulle hon inte vara mer, då skulle
hon ha uppnått dödens vila, eller var
det — det verkliga livet, hon då nått...

full valuta endast

då all kaffearom
finns kvar

Om Ni köper kaffe i lös vikt,
har den bästa aromen försvunnit.
Kooperativas paketerade kaffe
däremot har all aromen kvar.

Det paketeras, omedelbart se-
dan det svalnat efter rostningen,
i en lufttät dubbelpåse, som kvar-
håller den rostningsfärska aromen
och skyddar kaffet mot främ-
mande partiklar.

Köp aromrikt, hygieniskt pa-
keterat kaffe — köp

kooperativas kaffe